KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 19 päivänä toukokuuta 2004,

tukiohjelmasta, jonka Italia aikoo toteuttaa siipikarja-alan yritysten hyväksi — siipikarja-alan ohjelma AIMA – C 59/2001 (ex N 97/1999)

(tiedoksiannettu numerolla K(2004) 1802)

(Ainoastaan italiankielinen teksti on todistusvoimainen)

(2007/52/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 88 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

on mainitun artiklan mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa,

sekä katsoo seuraavaa:

I. MENETTELY

(1) Italian pysyvä edustusto Euroopan unionissa ilmoitti Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaisesti komissiolle 17 päivänä joulukuuta 1999 päivätyllä (ja 22 päivänä joulukuuta 1999 saapuneeksi kirjatulla) kirjeellä käsiteltävänä olevasta toimenpiteestä, jonka Italian maatalousmarkkinajärjestö AIMA (Associazione italiana dei mercati agricoli) aikoo toteuttaa siipikarja-alan hyväksi sen vuoksi, että siipikarjanlihan kulutus ja myynti vähenivät jyrkästi vuoden 1999 dioksiinikriisin takia.

(2) Komissio pyysi Italian viranomaisilta lisätietoja kirjeillä, jotka on päivätty 18 päivänä helmikuuta 2000 (viite AGR 5073), 2 päivänä lokakuuta 2000 (viite AGR 25123), 10 päivänä tammikuuta 2001 (viite AGR 000449) ja 24 päivänä huhtikuuta 2001 (viite AGR 009825), ja Italian pysyvä edustusto Euroopan unionissa toimitti pyydetyt lisätiedot kirjeillä, jotka on päivätty 8 päivänä elokuuta 2000 (kirjattu saapuneeksi 9 päivänä elokuuta 2000), 15 päivänä marraskuuta 2000 (kirjattu saapuneeksi 21 päivänä marraskuuta 2000), 27 päivänä helmikuuta 2001 (kirjattu saapuneeksi 1 päivänä maaliskuuta 2001) ja 23 päivänä toukokuuta 2001 (kirjattu saapuneeksi 28 päivänä toukokuuta 2001).

(3) Komissio ilmoitti Italialle 30 päivänä heinäkuuta 2001 päivätyllä kirjeellä päätöksestään aloittaa kyseisen tuen osalta EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely.

(4) Komission päätös menettelyn aloittamisesta on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ([1]). Komissio on kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa tästä toimenpiteestä.

(5) Italian viranomaiset ovat esittäneet huomautuksensa 24 päivänä lokakuuta 2001 päivätyllä kirjeellä (kirjattu saapuneeksi 26 päivänä lokakuuta 2001). Komissio ei ole saanut huomautuksia kolmansilta.

([1]) EYVL C 254, 13.9.2001, s. 2.

II. YKSITYISKOHTAINEN KUVAUS TUESTA

Oikeusperusta

(6) AIMA:n kansallinen toimenpideohjelma vuodeksi 1999. Suunnitellun toimenpiteen oikeusperusta on lain nro 610/82 3 § :n 1 momentin d alamomentti, jossa AIMA:lle annetaan valtuudet ”toimittaa itse hallinnoimiensa varojen avulla ja sisäisistä markkinoista ja saatavuudesta riippuen (…) maatalouselintarvikkeita yhdessä ulkoasiainministeriön kanssa valittuihin kehitysmaihin, sen jälkeen kun kansallista elintarvikevirastoa on kuultu”.

Tausta

(7) Italian kansallinen siipikarja-alan liitto UNA (Unione nazionale dell’avicoltura) vaati Italian maatalousmarkkinajärjestö AIMA:lta markkinatukea niiden vakavien seurausten vuoksi, joita dioksiinikriisi aiheutti siipikarjanlihan kulutuksen alalla.

(8) Sen jälkeen kun AIMA kieltäytyi ostamasta 17 000 tonnia myymättä jäänyttä lihaa, jonka arvo oli noin 40 miljardia Italian liiraa (noin 20 miljoonaa euroa), UNA esitti ensin (ks. 17 päivänä joulukuuta 1999 päivätty kirje), että osa siitä (11 450 tonnia) myytäisiin kehitysmaiden markkinoille edulliseen hintaan siten, että AIMA vastaisi todellisen markkina-arvon ja myyntihinnan erotuksesta (joka oli noin 20 miljardia Italian liiraa eli 50 % tuotteiden käyvästä markkina-arvosta).

(9) Komission yksiköt huomauttivat (18 päivänä helmikuuta 2000 päivätyllä kirjeellä), että kyseessä näytti olevan pikemminkin vientituki, jonka tarkoituksena oli kattaa yhtäältä kehitysmaissa ja toisaalta Italian markkinoilla sovellettavien siipikarjanlihan myyntihintojen välinen erotus (tällainen tuki ei luonteensa vuoksi soveltuisi yhteismarkkinoille, minkä lisäksi se olisi ristiriidassa maailman kauppajärjestön yhteisölle asettamien velvoitteiden ja yhteisen markkinajärjestelyn kanssa). Tämän jälkeen Italian viranomaiset eivät enää 10 päivänä elokuuta 2000 päivätyssä kirjeessään maininneet tuen alkuperäistä tarkoitusta vaan väittivät, että Italian siipikarjanlihan tuottajille aiheutuneiden tappioiden voitiin katsoa johtuvan poikkeuksellisista tapahtumista (eikä tavanomaisista markkinariskeistä) ja että näin ollen voitaisiin soveltaa perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettua poikkeusta.

Toimenpide

(10) Tukiohjelman perusteella on tarkoitus myöntää siipikarja-alan tuottajille korvauksia siitä, että tuotteiden hinnat alenivat ja myynti romahti dioksiinikriisin ja sen kuluttajien keskuudessa aiheuttaman yhteiskunnallisen hätätilan vuoksi. Tuki vastaa kriisin ulkopuolelle jääneiden maiden keskihintojen ja Italian hintojen välistä erotusta kesä–heinäkuussa 1999 (korvauksen kattama ajanjakso). Italian viranomaisten mukaan siipikarjanlihan hinta oli kriisin ulkopuolelle jääneissä maissa (Italia pois luettuna) kesäkuussa 137,89 euroa/100 kg ja heinäkuussa 132,35 euroa/100 kg. Erotus Italian hintoihin nähden oli näin ollen kesäkuussa 53,966 euroa/100 kg ja heinäkuussa 46,218 euroa/100 kg. ([2]) Tuen enimmäismäärä on 21 150 Italian liiraa (10,92 euroa)/100 kg ja 15 400 Italian liiraa (7,95 euroa)/100 kg. Tukea myönnetään kesä–heinäkuussa 2001 tuotetun ja markkinoille saatetun lihan osalta yhteensä enintään 10 329 138 euroa.

(11) Italian viranomaiset ovat tukeneet tätä väitettä toteamalla, että sen lisäksi, että dioksiinikriisi vähensi merkittävästi siipikarja-alan tuotantoa ja kaupankäyntiä (kriisiä seuranneiden markkinahäiriöiden vuoksi), myös tuotteiden kulutus laski jyrkästi. Italian viranomaisten toimittamien tietojen mukaan siipikarjanlihaa myytiin alennettuun hintaan vuoden 1999 kesäkuussa 34 700 000 kiloa ja heinäkuussa 30 200 000 kiloa, kun vastaavat määrät olivat vuoden 1998 kesä- ja heinäkuussa 52 000 000 ja 51 000 000 kiloa. ([3]) Vaikka UNA otti käyttöön ehkäiseviä toimenpiteitä, joiden tarkoituksena oli torjua siipikarjanlihan ylituotanto (maaliskuussa teurastettiin osa kananpojista, jotka olisivat kasvaneet täysi-ikäisiksi seuraavien kuukausien aikana), alan tulokset jäivät dioksiinikriisin vuoksi epätyydyttäviksi.

(12) Italian viranomaiset korostivat 21 päivänä marraskuuta 2000 ja 28 päivänä toukokuuta 2001 päivätyissä kirjeissään tiedotusvälineiden ratkaisevaa asemaa kriisin kehityksessä. Viranomaisten mukaan tiedotusvälineiden luoma yleinen hätäännys pahensi siipikarjanlihan kulutuksen romahdusta entisestään (kulutus aleni edellisvuoteen verrattuna kesäkuussa 29,1 %, heinäkuussa 10,1 %, elokuussa 16,2 % ja koko vuoden osalta 5,9 %). Kysynnän supistuminen johti hintojen jyrkkään alenemiseen erityisesti kesä- ja heinäkuussa (–30 % ja –30,1 % edellisvuoden vastaaviin kuukausiin verrattuna). Selviytyäkseen tilanteesta Italian tuottajat joutuivat tämän lisäksi varastoimaan kananlihaa kesäkuussa 4 150 tonnia, heinäkuussa 9 271 tonnia ja elokuussa 2 595 tonnia, koska sitä ei voitu toimittaa markkinoille.

([2]) Italiassa keskihinta oli kesäkuussa 83,924 euroa/100 kg ja heinäkuussa 86,132 euroa/100 kg.

([3]) Luvut kattavat sekä kotitalouksien että yhteisöjen hankinnat.

(13) Tuki ei sisällä korvausta kulutukseen ja myytäväksi soveltumattomien eläinten tai eläinperäisten tuotteiden hävittämisestä.

Tuen määrä

(14) Tuen enimmäismäärä on arviolta enintään 20 miljardia Italian liiraa (10 329 138 euroa).

Menettelyn aloittamiseen johtaneet seikat

(15) Komissio aloitti perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn, koska se epäili tukiohjelman soveltuvuutta yhteismarkkinoille. Komissio epäili erityisesti, voitaisiinko kyseinen tuki rinnastaa tukeen, jonka tarkoituksena on korvata poikkeuksellisesta tapahtumasta aiheutuneet tappiot. Italian viranomaiset ovat näet vedonneet perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohtaan, jonka mukaan poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaamiseen tarkoitettu tuki soveltuu yhteismarkkinoille. Tukiohjelmaa koskevan ilmoituksen mukaan dioksiinikriisi oli poikkeuksellinen tapahtuma.

(16) Perustamissopimuksessa ei määritellä poikkeuksellisen tapahtuman käsitettä, ja komissio päättää poikkeuksen soveltamisesta tapauskohtaisesti kulloinkin kyseessä olevan tapauksen arvioinnin perusteella. Belgiassa tuotettuja elintarvikkeita ja eläinrehuja koskevan dioksiinikriisin yhteydessä komissio katsoi, että kansanterveyden suojelemiseksi tarvittavien toimenpiteiden luonteen ja laajuuden vuoksi oli perusteltua todeta, että kyseessä oli perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettu poikkeuksellinen tapahtuma. ([4])

(17) Poikkeuksellisen tapahtuman käsitettä on tulkittu myös muissa ennakkotapauksissa, joista voidaan mainita erityisesti Yhdistyneessä kuningaskunnassa BSE-kriisin vuoksi myönnetyt tuet ([5]). Komissio katsoi tuolloin, että kyseessä oli poikkeuksellinen tapahtuma. Perusteluina olivat erityisesti naudanlihan vientikielto ja kulutuksen romahtaminen hullun lehmän tautia koskevien tietojen aiheuttaman yleisen epävarmuuden ja huolestumisen vuoksi. On kuitenkin syytä korostaa, että edellä mainitut esimerkit koskevat maita, joita asianomainen tapahtuma koski suoraan (BSE-kriisi Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja dioksiinikriisi Belgiassa), kun taas käsiteltävänä olevassa tapauksessa markkinoiden häiriöt johtuivat siitä, että kuluttajat huolestuivat toisessa maassa ilmenneen dioksiinikriisin vuoksi.

([4]) Ks. erityisesti valtiontukiasioita NN 87/99, NN 88/99, NN 89/99, N 380/99, N 386/99 sekä NN 95/99 ja N 384/99 koskevat komission päätökset.

([5]) Ks. valtiontukiasiat N 299/96, N 290/96, N 278/96 ja N 289/96.

(18) Edellä mainituissa tapauksissa komissio hyväksyi tuottajille tulonmenetysten vuoksi maksetut vahingonkorvaukset siinä tapauksessa, että markkinakiintiöiden menetys ja kulutuksen väheneminen johtuivat paitsi yleisestä hätätilasta myös poikkeuksellisista tekijöistä, jotka estivät kyseisten tuotteiden normaalin kaupanpitämisen (tällä tarkoitetaan erilaisia julkisia toimenpiteitä sekä kuluttajien ja tiedotusvälineiden poikkeuksellista käyttäytymistä). Kaikissa edellä mainituissa päätöksissä voitiin todeta, että poikkeukselliseen tapahtumaan liittyvät tekijät ja yritysten kärsimät tappiot olivat suoraan yhteydessä toisiinsa.

(19) Italian viranomaisia on pyydetty osoittamaan, että maataloustuottajien kärsimät tappiot johtuivat poikkeuksellisesta tapahtumasta, jotta komissio voisi hyväksyä tappioiden vuoksi maksetut vahingonkorvaukset perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla. Tähän mennessä Italian viranomaiset eivät ole kuitenkaan pystyneet antamaan uskottavaa selitystä. Nopeasti levinnyt yhteiskunnallinen hälytystila, joka aiheutti vakavia häiriöitä markkinoilla, joilla Italian siipikarjankasvattajat toimivat, ja johti markkinaosuuksien osittaiseen menetykseen ja sen seurauksena liikevaihdon alenemiseen tavanomaiseen tilanteeseen verrattuna, ei näytä käytettävissä olevien tietojen perusteella olevan sinällään perustamissopimuksessa tarkoitettu poikkeuksellinen tapahtuma. Mikään ei myöskään viittaa siihen, että kansalliset tai yhteisön viranomaiset olisivat toteuttaneet toimenpiteitä markkinoiden sulkemiseksi.

(20) Vaikka katsottaisiinkin, että tiedotusvälineiden vaikutus oli Italiassa voimakkaampi kuin muissa Euroopan maissa siksi, että italialaiset ovat erityisen huolissaan elintarvikkeiden turvallisuudesta ja että maassa on voimakas mielipideliike, joka suhtautuu kriittisesti kotieläinjalostusalalla käytettäviin tuotantomenetelmiin, nämä näkökohdat eivät tällä erää näyttäisi riittävän osoittamaan, että kyseessä olisi ollut poikkeuksellinen tapahtuma.

(21) Komissio pohti pikemminkin, miksi Italian siipikarja-alan tuottajat eivät olisi voineet käyttää tilaisuutta hyväkseen ja lisätä tuotteidensa myyntiä ulkomaille (tai jopa kotimaahan), koska Italia ei kuulunut dioksiinikriisistä välittömästi kärsineisiin maihin niin kuin Belgia.

(22) Toinen selvennystä kaipaava seikka on Italian viranomaisten ilmoitus, jonka mukaan tuottajat joutuivat pakastamaan myymättä jääneen lihan (kesäkuussa 4 150,8 tonnia, heinäkuussa 9 271,3 tonnia ja elokuussa 2 595,9 tonnia). Tämän ilmoituksen perusteella ei voitu sulkea pois sitä mahdollisuutta, että toimenpiteen ansiosta kriisin aikana myymättä jääneet siipikarja-alan tuotteet voitiin saattaa myyntiin myöhemmin. Siinä tapauksessa tappiot olisivat jääneet pienemmiksi kuin tapausta tutkittaessa ilmoitettiin. Komissio ei myöskään tuossa vaiheessa pystynyt määrittelemään, minkä verran lihaa jäi myymättä nimenomaan dioksiinipelon aiheuttaman kysynnän vähenemisen vuoksi ja miten suureksi ylituotanto muodostui kesän kysyntää koskevan virhearvioinnin takia.

(23) Edellä esitetyn perusteella komissio ei voinut sulkea pois mahdollisuutta, että kyseessä oli tuki, jonka avulla haluttiin ainoastaan parantaa tuottajien taloudellista tilannetta sen sijaan että sillä olisi edistetty alan kehitystä. Lisäksi tuki myönnettiin yksinomaan hinnan perusteella tuotantomäärille tai tuotantoyksikölle. Toisin sanoen tuki voidaan rinnastaa toimintatukeen, joka ei sovellu yhteismarkkinoille maatalousalan valtiontuesta annettujen yhteisön suuntaviivojen ([6]) (jäljempänä 'suuntaviivat') 3.5 kohdan nojalla.

(24) Komissio ilmoitti näin ollen epäilevänsä, oliko Italian siipikarja-alan tuottajien kärsimien tappioiden ja poikkeuksellisen tapahtuman välillä mitään yhteyttä. Se suhtautui epäilevästi myös siihen, voitaisiinko tarkastellut tuet hyväksyä perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdan tai 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla (vaikka ne eivät näyttäneet myöskään helpottavan kyseistä taloudellista toimintaa) tai voitaisiinko ne katsoa yhteismarkkinoille soveltuviksi jonkin suuntaviivojen kohdan nojalla.

III. ITALIAN HUOMAUTUKSET

(25) Italian viranomaiset korostivat 24 päivänä lokakuuta 2001 päivätyssä (ja 26 päivänä lokakuuta 2001 saapuneeksi kirjatussa) kirjeessään, että menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä ei asetettu kyseenalaiseksi siipikarja-alan tuotteiden kulutuksen romahdusta, joka ilmeni erityisesti kesä-, heinä- ja elokuussa ja jatkui jossain määrin joulukuuhun 1999 asti.

(26) Koska komissio ei asettanut myynnin vähenemisestä ja hintojen alenemisesta aiheutuneita tappioita kyseenalaisiksi, Italian viranomaisten mukaan olisi riittänyt, että ne osoittivat näiden tappioiden olevan yhteydessä dioksiinikriisiin. Todisteeksi tällaisen yhteyden olemassaolosta riitti niiden mielestä se, että ensimmäiset uutiset "dioksiinikanasta" julkaistiin 28 päivänä toukokuuta 1999 klo 19, ja kesäkuusta 1999 alkoi kananlihan myynnin äkillinen romahtaminen (myynti väheni 29 % kesäkuuhun 1998 verrattuna). Siipikarja-alan tuotteiden kulutus kehittyi Italiassa tiedotusvälineiden aiheuttaman yhteiskunnallisen hälytystilan mukaisesti siten, että ensimmäisten dioksiinia koskevien uutisten aikaan myynti väheni jyrkästi mutta lisääntyi jälleen heinäkuussa, kun tiedotusvälineiden kiinnostus asiaan laantui. Myynti väheni uudelleen elokuussa, kun tiedotusvälineissä kerrottiin Euroopan unionin päätöksestä kaksinkertaistaa eräiden tuotteiden sisältämän dioksiinin hyväksytty määrä. Syyskuusta lähtien joukkotiedotusvälineet käsittelivät aihetta yhä vähemmän, ja siipikarja-alan tuotteiden kulutus palautui vähitellen tavanomaiselle tasolle.

([6]) EYVL C 232, 12.8.2000.

(27) Italian viranomaisten mielestä Belgiassa ilmennyttä dioksiinikriisiä koskevien tietojen levittämisestä aiheutunut yhteiskunnallinen hälytystila ja siipikarja-alan tuotteiden kulutuksen ja hintojen aleneminen ovat siten kiistatta yhteydessä toisiinsa.

(28) Näin ollen riittäisi, kun osoitettaisiin, että Italiassa tapahtunutta dioksiinikriisiä voidaan pitää perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuna poikkeuksellisena tapahtumana. Italian viranomaisten mukaan komissio on jo todennut, että Belgian dioksiinikriisi oli poikkeuksellinen tapahtuma, kun otetaan huomioon kansanterveyden turvaamiseksi toteutettujen rajoitusten luonne ja laajuus. Italian viranomaiset myöntävät, että dioksiinikriisi ei koskenut Italiaa suoranaisesti, mutta väittävät kuitenkin, ettei voida kiistää, etteivätkö kriisin vaikutukset olisi ulottuneet yli kansallisten rajojen ja vaikuttaneet myös lähellä sijaitseviin maihin kuten Italiaan.

(29) Italian viranomaisten mukaan perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuna poikkeuksellisena tapahtumana on pidettävä mitä tahansa ennalta arvaamatonta tai vaikeasti ennustettavaa tapahtumaa, kuten luonnononnettomuuksia. On siis tarkasteltava itse tapahtumaa eikä kriisitilanteen vuoksi toteutettuja toimenpiteitä, jotka ovat vain varsinaisen tapahtuman seurauksia. Sitä paitsi komissio on jo todennut, että hullun lehmän tauti Yhdistyneessä kuningaskunnassa oli luonteeltaan poikkeuksellinen tapahtuma, kun otetaan huomioon naudanlihan vientikielto ja erityisesti naudanlihan kulutuksen romahtaminen, joka johtui hullun lehmän tautia koskevien tietojen aiheuttamasta epävarmuudesta ja siihen liittyvistä peloista. Vastaava tilanne kehittyi myös Italiassa vuonna 1999 dioksiinihälytyksen seurauksena. Naudanlihan vientikielto ei vaikuttanut Yhdistyneessä kuningaskunnassa merkittävästi kulutukseen, koska ilman kyseistä kieltoakin ulkomaiset kuluttajat (samoin kuin englantilaiset kuluttajat itse) olisivat vähentäneet naudanlihan kulutusta, minkä vuoksi ulkomailla ei ollut näille tuotteille muita mahdollisia markkinoita. Vuoden 1999 dioksiinikriisin osalta on lisättävä, että kaikki kolmannet maat kielsivät kyseisenä ajanjaksona EU:sta peräisin olevan siipikarjanlihan tuonnin.

(30) Se, että italialaiset tuottajat eivät pyrkineet muille ulkomaisille markkinoille eivätkä hyödyntäneet myöskään Italian markkinoita, johtuisi siis Italian viranomaisten mukaan siitä, että kyseessä oli tapahtuma, jonka vaikutukset eivät rajoittuneet Belgiaan vaan ylittivät valtioiden rajat.

(31) Eräiden italialaisten siipikarja-alan yritysten bruttomyynti kesä–elokuussa 1999 osoittaa Italian viranomaisten mukaan selvästi, että hinnat alenivat ja myynti väheni.

IV. OIKEUDELLINEN ARVIOINTI

Tuen olemassaolo

(32) Perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan mukaan ”jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotain yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan”.

(33) Siipikarjanliha-alan yhteisestä markkinajärjestelystä 29 päivänä lokakuuta 1975 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2777/75 ([7]) 19 artiklassa säädetään, että asetuksessa tarkoitettujen tuotteiden tuotantoon ja kauppaan sovelletaan perustamissopimuksen 87, 88 ja 89 artiklaa, ellei kyseisen asetuksen säännöksistä muuta johdu.

(34) Suunnitellun toimenpiteen mukaan tietyille yrityksille on tarkoitus maksaa julkista tukea. Kyseinen tuki (yhteensä 20 miljardia Italian liiraa) myönnetään valikoivasti niille tuottajille, joiden katsotaan kärsineen tappioita dioksiinikriisin vuoksi. Lisäksi suunniteltu toimenpide suosii tiettyjä tuotannonaloja (siipikarjan kasvattajia) ja saattaa vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, sillä Italian osuus koko unionin siipikarja-alan tuotannosta on 13,2 prosenttia. Vuonna 2001 Italia tuotti 1 134 000 tonnia siipikarjanlihaa, kun 15 jäsenvaltion EU:n tuotanto oli 9 088 000 tonnia ([8]).

(35) Tämän perusteella kyseinen toimenpide on perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

Tuen soveltuvuus yhteismarkkinoille

(36) Kielto myöntää valtiontukea ei ole ehdoton. Tarkasteltavana olevassa tapauksessa Italian viranomaiset ovat vedonneet perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuihin poikkeuksiin. Perustamissopimuksessa määrätään, että 87 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla yhteismarkkinoille soveltuvana voidaan pitää tukea, joka on tarkoitettu luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen.

(37) Perustamissopimuksessa ei määritellä ’poikkeuksellisen tapahtuman’ käsitettä, minkä vuoksi on tarpeen tarkistaa, voidaanko Italian ”dioksiinikriisi” rinnastaa perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuun poikkeukselliseen tapahtumaan.

([7]) EYVL L 282, 1.11.1975, s. 77.

([8]) Lähde: Eurostat ja Euroopan komissio.

(38) Maatalousalan valtiontuesta annettujen yhteisön suuntaviivojen ([9]) mukaisesti komissio on luonnononnettomuuksista tai poikkeuksellisista tapahtumista aiheutuvien tappioiden korvaamiseksi myönnettyjä valtiontukia arvioidessaan johdonmukaisesti katsonut, että perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdassa mainittuja 'luonnononnettomuuden' ja 'poikkeuksellisen tapahtuman' käsitteitä olisi tulkittava rajoittavasti, koska ne muodostavat poikkeuksen 87 artiklan 1 kohdassa vahvistettuun pääperiaatteeseen, jonka mukaan valtiontuet eivät sovellu yhteismarkkinoille. Komissio on toistaiseksi hyväksynyt maanjäristykset, lumivyöryt, maanvyöryt ja tulvat mahdollisiksi luonnonmullistuksiksi. Poikkeuksellisiksi tapahtumiksi se on tähän mennessä hyväksynyt sodat, maan sisäiset levottomuudet tai lakot sekä tietyin varauksin ja tapahtuman laajuudesta riippuen suuret ydin- tai teollisuusonnettomuudet sekä tulipalot, jotka aiheuttavat laajoja menetyksiä. Toisaalta komissio ei ole hyväksynyt, että kaupallisin edellytyksin hankitun tavanomaisen vakuutuksen kattama yksittäisessä tuotantolaitoksessa tapahtunut tulipalo voitaisiin katsoa poikkeukselliseksi tapahtumaksi. Pääsääntöisesti komissio ei hyväksy eläin- tai kasvitautien puhkeamista luonnonmullistuksiksi eikä poikkeuksellisiksi tapahtumiksi, vaikka se onkin yhdessä tapauksessa tunnustanut hyvin laajalle levinneen täysin uuden eläintaudin puhkeamisen poikkeukselliseksi tapahtumaksi. Koska tämänkaltaisia tapahtumia on vaikea ennustaa, komissio arvioi 87 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla myönnettäviä tukia koskevat ehdotukset edelleen tapauskohtaisesti ja ottaa tässä yhteydessä huomioon aikaisemmin noudattamansa käytännön. Tapauskohtainen analysointi on tarpeen erityisesti silloin kun tukea myönnetään siipikarjantuotannon kaltaisella herkällä alalla, missä mikä tahansa markkinatoimenpide voi vaikuttaa yhteisen markkinajärjestelyn mukaisiin toimenpiteisiin.

(39) Komissio ei yleensä ole hyväksynyt, että ihmisravinnoksi tarkoitettujen elintarvikkeiden kemiallista saastumista pidettäisiin sellaisenaan perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuna poikkeuksellisena tapahtumana. Päinvastoin, saastumisriski on seurausta siitä, että koko elintarvikeketjun eri vaiheissa ei ole noudatettu korkeimpia laatuvaatimuksia.

(40) Belgian dioksiinikriisiä koskevan tapauksen yhteydessä otettiin huomioon monia eri tekijöitä ennen kuin katsottiin, että kriisiä oli pidettävä poikkeuksellisena tapahtumana. Komissio kiinnitti huomiota ennen muuta kriisin torjumiseksi ja ihmisten terveyden suojelemiseksi toteutettujen toimenpiteiden laajuuteen. Tällaisia toimenpiteitä olivat mm. kielto saattaa siipikarjalihaa markkinoille ja vähittäisjakeluun sekä kielto viedä eräitä ihmisten tai eläinten ravinnoksi tarkoitettuja eläinperäisiä tuotteita sekä muihin maihin yhteisön sisällä että kolmansiin maihin sekä kyseisten tuotteiden määrääminen tiettyjen ehtojen, kuten valvonnan, jäljitettävyyden ja valvonnan alaisiksi ([10]) . Kriisin siis todettiin poikkeukselliseksi tapahtumaksi kahden seikan nojalla: sen, että Belgian viranomaiset ilmoittivat antavansa kiireellisiä toimenpiteitä, ja sen, että tuotannon myyminen kävi mahdottomaksi, mikä ajoi Belgian tuottajat kriisitilanteeseen. Kriisin ominaispiirteet ja sen vaikutukset asianomaisiin toimijoihin poikkesivat selkeästi tavanomaisista olosuhteista, minkä vuoksi sen ei voida katsoa kuuluneen markkinoiden tavanomaisiin toimintaedellytyksiin. Yhteiskunnallisen hälytystilan nopea leviäminen kuluttajien keskuudessa ja useiden kolmansien maiden belgialaista alkuperää oleville eläimille ja eläintuotteille asettama tuontikielto syvensi kriisiä voimakkaasti ja aiheutti pahoja häiriöitä markkinoilla, joilla Belgian tuottajat toimivat; ne menettivät markkinaosuuksiaan, mikä johti niiden liikevaihdon supistumiseen tavanomaiseen markkinatilanteeseen nähden.

(41) Tuotteiden kemiallinen saastuminen sen enempää kuin myynnin romahtaminenkaan eivät sinänsä olisi olleet riittävä peruste katsoa, että kyseessä oli poikkeuksellinen tapahtuma, vaan tämä päätelmä perustuu yhteisvaikutukseen, jonka aiheuttivat kyseisten tuotteiden kaupanpitämistä ja vientiä tehokkaasti rajoittavat toimenpiteet ja se, että samaan aikaan niiden myynti väheni ja hinnat laskivat. Yhteiskunnallinen hälytystila ja kuluttajien reaktio dioksiinin saastuttamaan siipikarjanlihaan vain korostivat tapahtuman poikkeuksellisuutta.

(42) Italian tuottajien osalta on sen sijaan todettava, että maassa ei annettu minkäänlaisia myynnin rajoittamiseen tai viennin kieltämiseen taikka kuluttajien terveyden suojelemiseen tähtääviä toimenpiteitä, koska kriisi ei suoranaisesti koskenut Italiaa. Ainoa ennalta arvaamaton ja markkinahäiriöitä aiheuttanut tekijä oli yhteiskunnallinen hälytystila ja kuluttajien reaktio muualla todettua saastumista kohtaan.

(43) Italian tilannetta ei voi verrata niiden maiden tilanteeseen, joita kriisi koski suoraan: dioksiinikriisi todettiin poikkeukselliseksi tapahtumaksi nimenomaan Belgiassa, ei yleisesti. Kuten 35–38 kohdassa jo todettiin, ihmisravinnoksi

([9]) EYVL, C 28, 1.2.2000, s. 2.

([10]) Näistä toimenpiteistä säädetään kolmessa komission päätöksessä: Komission päätös 1999/363/EY, tehty 3 päivänä kesäkuuta 1999, eräisiin ihmisravinnoksi tai eläinten rehuiksi tarkoitettuihin dioksiinin saastuttamiin eläintuotteisiin liittyvistä suojatoimenpiteistä (EYVL L 141, 4.6.1999, s. 24). Nämä toimenpiteet koskivat erityisesti siipikarjanlihaa ja kaikkia siipikarjatuotteita kuten munia ja munavalmisteita, rasvaa, eläinproteiineja ja eläinten rehun valmistamiseen tarkoitettuja raaka-aineita. Komission päätös 1999/368/EY, tehty 4 päivänä kesäkuuta 1999, ja komission päätös 1999/389/EY, tehty 11 päivänä kesäkuuta 1999, nautaeläimistä ja sioista peräisin olevia ihmisravinnoksi tai eläinten rehuksi tarkoitettuja dioksiinin saastuttamia tuotteita koskevista suojatoimenpiteistä (EYVL L 142, 5.6.1999, s. 46, ja EYVL L 147, 12.6.1999, s. 26). Nämä toimenpiteet koskivat erityisesti naudan- ja sianlihaa sekä maitoa ja kaikkia niistä valmistettuja tuotteita.

tarkoitettujen elintarvikkeiden kemiallinen saastuminen tai yhteiskunnallisen hälytystilan leviäminen eivät sinänsä muodosta perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettua poikkeuksellista tapahtumaa.

(44) Italian viranomaiset ovat viitanneet myös ensimmäiseen BSE-kriisiin Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Kyseisessä tapauksessa naudanliha-alan poikkeuksellinen tilanne johtui siitä, että sekä eläinten että naudanlihan vienti Yhdistyneestä kuningaskunnasta muihin Euroopan maihin ja kolmansiin maihin oli kokonaan kielletty. Hullun lehmän taudin vuoksi Yhdistyneessä kuningaskunnassa toteutettujen markkinatoimien vaikutukset oli näin ollen ennennäkemättömän laajat. Komissio muistuttaa, että näihin toimenpiteisiin kuului muun muassa totaalinen vientikielto, joka koski kaikkea Yhdistyneessä kuningaskunnassa tuotettua lihaa ja kaikkia lihatuotteita, jotka voivat päätyä ihmisten tai eläinten ravintoketjuun, ja lihankulutuksen ennennäkemätön romahdus maan sisällä. Kulutuksen väheneminen liittyi lihan markkinoille saattamista ja käyttöä koskeviin tiukkoihin rajoituksiin, joiden vuoksi syntynyttä tilannetta voidaan kuvata poikkeukselliseksi.

(45) Lisäksi komissio on Euroopassa sittemmin esiintyneiden hullun lehmän tautiin liittyvien tapausten ([11]) yhteydessä toistanut, että menekin tai tulojen alenemista ei sinänsä pidetä poikkeuksellisena. Myynnin vähenemistä pidetään seurauksena poikkeuksellisesta tapahtumasta, joka muodostuu eri tekijöiden harvinaisesta yhteensattumasta. Kuten edellä mainituissa tapauksissa, tukia perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetun poikkeuksellisen tapahtuman seurausten poistamiseksi myönnettiin maissa, joita kriisi koski välittömästi, eli joissa syntyi poikkeuksellinen kriisi muun muassa seuraavien tekijöiden yhteisvaikutuksen vuoksi: äärimmäisen kielteiset vaikutukset eurooppalaisille maataloustuottajille, kuluttajien keskuudessa levinnyt yhteiskunnallinen hälytystila ja monien kolmansien maiden asettama EU:sta peräisin olevien eläinten ja lihatuotteiden tuontikielto sekä joukko tapahtumia, joita kasvattajat eivät pystyneet valvomaan ja jotka omalta osaltaan kiristivät kriisitilannetta ja lietsoivat kuluttajien pelkoa. Tästä aiheutui voimakkaita häiriöitä markkinoilla, joilla eurooppalaiset tuottajat toimivat, sekä markkinaosuuksien menetyksiä ja sen myötä liikevaihdon supistumista tavanomaiseen markkinatilanteeseen verrattuna.

(46) Eräs tärkeä tekijä, jonka perusteella komissio totesi kyseisen kriisin poikkeukselliseksi tapahtumaksi, oli naudanliha-alan markkinoiden vakaus ja tasapaino ennen kriisin puhkeamista. Italian kananlihamarkkinoilla tilanne ei kuitenkaan ollut tällainen, vaan niillä oli todettu ylituotantoa ja hintojen alenemista, kuten jäljempänä (52–55 kohdassa) osoitetaan ja kuten Italian viranomaiset itsekin ovat todenneet (28.8.2000 ja 15.11.2000 päivätyissä kirjeissään).

(47) Kaikissa edellä mainituissa ja erityisesti Italian viranomaisten mainitsemissa tapauksissa poikkeuksellinen tapahtuma oli tapahtunut asianomaisessa maassa, missä oli sen vuoksi toteutettu erilaisia rajoittavia sekä markkinoiden valvontaan ja terveyden turvaamiseen tähtääviä toimenpiteitä, joihin liittyi asianomaisten tuotteiden myynnin väheneminen ja hinnan aleneminen.

(48) Lisäksi poikkeukselliselta tapahtumalta edellytetään, että sen luonne ja asianomaisiin toimijoihin vaikuttavat seuraukset poikkeavat selkeästi tavanomaisista olosuhteista ja sijoittuvat markkinoiden tavanomaisten toimintaedellytysten ulkopuolelle. Se, että tapahtuma on odottamaton tai vaikeasti ennakoitavissa, voi vaikuttaa sen poikkeuksellisuuteen, mutta mitään tapahtumaa ei pelkästään näiden ominaisuuksien perusteella voida todeta perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetuksi ”poikkeukselliseksi tapahtumaksi”.

(49) Tarkasteltavana olevassa tapauksessa myynnin oletettu väheneminen ei poikkea muista kysyntään vaikuttavista tapahtumista, kuten tiettyjen vientimarkkinoiden sulkemisesta. Myös tällainen tapahtuma on odottamaton, mutta sisältyy silti yrityksen tavanomaiseen kaupalliseen riskiin, eikä se näin ollen ole perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettu poikkeuksellinen tapahtuma.

(50) Italian viranomaisten mukaan italialaiset tuottajat eivät voineet myydä tuotteitaan muille markkinoille, koska kriisi levisi laajalle Belgian rajojen ulkopuolelle, mikä johti siipikarjanlihan kulutuksen vähenemiseen kaikkialla Euroopassa.

(51) Komission käytössä olevien tietojen mukaan siipikarjanlihan vienti yhteisön sisällä säilyi kuitenkin heinä- ja elokuussa 1999 tavanomaisella vuositasolla ja jopa lisääntyi vuoteen 1998 verrattuna. Heinäkuussa yhteisön sisäistä vientiä koskevat luvut olivat jopa korkeammat kuin vuoden 1999 keskimääräiset ja edellisvuoden heinäkuun vientiluvut. Vaikka tämä viennin lisääntyminen ei riittänytkään poistamaan Italian viranomaisten mainitsemaa ylituotantoa kokonaisuudessaan, se kuitenkin vähensi kriisistä tuottajille aiheutuneita haittavaikutuksia, kun ne saivat tilaisuuden myydä osan tuotannostaan yhteisön markkinoille. Italian viranomaiset eivät ole esittäneet mitään lukuja niiden väitteidensä tueksi, joiden mukaan yhteisön markkinoilla ei ollut muita vientimahdollisuuksia, vaan ne ovat ainoastaan todenneet, että kriisin vuoksi siipikarjanlihan kulutus väheni myös muissa Euroopan maissa. Samojen viranomaisten mukaan voidaan kuitenkin mainita eräitä maita

([11]) Ks. mm. valtiontukiasiat N 113/A/2001 (27.7.2001 tehty päätös SG 01 290550), N 437/2001 (27.7.2001 tehty päätös SG 01 290526D), N 657/2001 (9.11.2001 tehty päätös SG 01 292096) ja NN 46/2001 (27.7.2001 tehty päätös SG 01 290558).

(mm. Espanja, Irlanti, Itävalta, Kreikka, Portugali, Ruotsi, Suomi, Tanska ja Yhdistynyt kuningaskunta), joiden avulla voidaan määrittää kyseisten tuotteiden vertailuhinta (ks. 7 kohta edellä) siksi, että kriisi ei koskenut niitä. Näihin maihin olisi siis voitu myydä ainakin osa ylituotannosta.

(52) Lisäksi on otettava huomioon komission tapa soveltaa perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohtaa maatalousalalla, eli periaate, jonka mukaan tappioista ei voida maksaa ylikorvauksia.

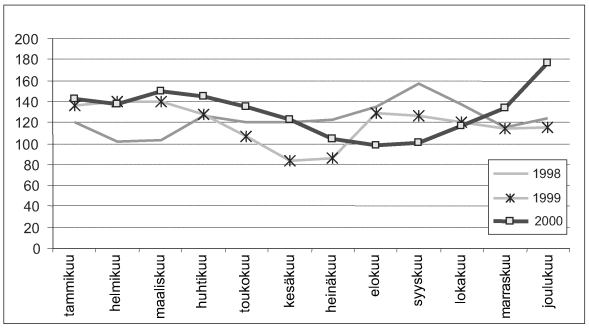
(53) Italian viranomaisten suunnittelema korvausjärjestelmä perustuu siihen, että tukea maksetaan kesä–heinäkuussa 1999 tuotetun ja markkinoille saatetun lihan määrän perusteella siten, että Italian keskihintoja verrataan kriisin ulkopuolelle jääneiden maiden keskihintoihin. Erotus Italian hintoihin nähden oli Italian viranomaisten mukaan kesäkuussa 53,966 euroa/100 kg ja heinäkuussa 46,218 euroa/100 kg. Tuen määrä on 21 150 Italian liiraa (10,92 euroa)/100 kg ja 15 400 Italian liiraa (7,95 euroa)/100 kg.

(54) Tällaiseen laskutapaan liittyy kaksi ongelmaa. Ensimmäinen koskee Italian viranomaisten väitettä, jonka mukaan tuottajien oli pakastettava myymättä jäänyt liha ([12]) . Kriisin aikana myymättä jääneet siipikarjatuotteet voitiin pakastamisen ansiosta myydä myöhemmin, niin että tappiot jäivät pienemmiksi kuin tapauksen tutkinnan yhteydessä ilmoitettiin. Italian viranomaiset eivät ole kommentoineet tätä. Jos osa tuotannosta on myyty myöhemmin (todennäköisesti tavanomaiseen hintaan), ei voida sulkea pois tappioiden ylikorvaamisen riskiä. Lisäksi Italian viranomaiset ovat ilmoittaneet, että kanoja teurastettiin 43 170,1 tonnia kesäkuussa 1999 ja heinäkuussa 47 485,9 tonnia eli yhteensä 90 656 tonnia (ks. 15.11.2000 päivätty kirje), kun taas myynti oli vuoden 1999 kesäkuussa 34 700 000 kiloa ja heinäkuussa 30 200 000 kiloa, eli yhteensä 64 900 tonnia. Kesäkuussa lihaa pakastettiin 4 150,8 tonnia ja heinäkuussa 9 271,3 tonnia eli yhteensä 12 422,1 tonnia. Italian viranomaiset eivät kuitenkaan ole ilmoittaneet, mitä on tapahtunut myymättä ja pakastamatta jääneelle lihalle, joten sen osalta ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että se on myyty muille markkinoille.

(55) Italian viranomaiset viittaavat lisäksi muiden kriisin ulkopuolelle jääneiden Euroopan maiden keskihintoihin, ottamatta huomioon sitä, että Italiassa hinnat olivat alentuneet jo ennen kesäkuuta 1999, ja siipikarjanlihan hinnan vaihteluita yleensä. Seuraava taulukko kuvaa hintavaihteluita Italiassa vuosina 1998, 1999 ja 2000 ([13]):

Kuukauden markkinahinta, kokonainen kana,

EUR/100 kg

(56) Italian viranomaisten toimittamien tietojen mukaan siipikarjanliha-alalla kärsittiin ylituotannosta jo maaliskuussa, jolloin tuottajat päättivät teurastaa osan niistä kanoista, jotka olisivat oikeastaan olleet teurastusiässä vasta huhti- ja toukokuussa, vähentääkseen tarjontaa kesäkuussa 4,8 prosentilla. Italian viranomaisten mukaan 10 prosenttia kesäkuun tuotannosta jätettiin teurastamatta dioksiinikriisin vuoksi ja toimitettiin markkinoille vasta heinä- ja elokuussa, mikä lisäsi ylitarjontaa näiden kahden kuukauden aikana. Komission käytettävissä olevien tietojen mukaan kasvatettavaksi otettujen kananpoikien määrä tosiaan lisääntyi helmi-, maalis- ja huhtikuussa, niin että tuotanto kasvoi kesäkuussa 5,6 prosenttia.

(57) Kun verrataan touko–elokuussa 1999 teurastettujen kanojen määrää edellisvuosien vastaavaan ajanjaksoon, voidaan todeta, että toukokuussa 1999 teurastettujen kanojen määrä ja siten kananlihan tarjonta lisääntyi lähes 9 prosenttia, kun taas kesäkuussa 1999 tarjonta väheni kesäkuuhun 1998 verrattuna 10 prosenttia. Heinäkuussa 1999 kanoja teurastettiin jälleen lähes 10 prosenttia enemmän kuin heinäkuussa 1998. Tarjonnan kasvu jatkui edelleen elokuussa 1999 (+ 6,5 prosenttia). Jos oletetaan, että hinnat määräytyvät tarjonnan perusteella, voitaisiin päätellä, että hinnat alenivat huhtikuuhun verrattuna, jolloin ne olivat jo Euroopan keskihintoja alemmat ylituotannon vuoksi. Jos siis verrataan Italiassa kesä- ja heinäkuussa maksettuja kananlihan hintoja dioksiinikriisin ulkopuolelle jääneiden maiden keskihintoihin, voidaan todeta, että kananliha oli Italiassa ylihinnoiteltu.

(58) Kun otetaan huomioon kananlihan hintavaihtelut Italiassa ja hintojen yleinen aleneva suuntaus jo ennen dioksiinikriisin puhkeamista, kesäkuun 1999 hintojen vertaaminen kesäkuun 1998 hintoihin ei ole aiheellista, sillä se ei kuvasta Italian kananlihamarkkinoilla jo vallinnutta ylituotantoa eikä siitä aiheutunutta hintojen alenemista. Italian viranomaisten väite, jonka mukaan tuottajat olivat toteuttaneet korjaavia markkinatoimenpiteitä teurastamalla jo maaliskuussa etukäteen osan niistä kananpojista, jotka olisivat tulleet teurastusikäisiksi huhti- ja toukokuussa, vähentääkseen siten tarjontaa kesä- ja heinäkuussa, on ristiriidassa niiden tietojen kanssa, jotka koskevat kasvatettavaksi

([12]) Ks. 23.5.2001 päivätty kirje, jossa Italian viranomaiset ilmoittavat, että tuottajat ovat joutuneet pakastamaan kesäkuussa 4 150,8 tonnia, heinäkuussa 9 271,3 tonnia ja elokuussa 2 595,9 tonnia siipikarjanlihaa.

([13]) Tiedot koskevat siipikarjanlihan vientiä yhteisön sisällä (teurasruhon painon mukaan ilmaistuna).

otettujen kananpoikien määrää ja joiden perusteella voidaan arvioida tuotannon määrä. Näiden tietojen mukaan tarjonta lisääntyi kesäkuussa ja väheni hieman (1,6 prosenttia) heinäkuussa. Näiden tietojen nojalla kesä–heinäkuun 1999 myyntihintojen ennustaminen (verrattuna kesäkuun 1998 hintoihin tai dioksiinikriisin ulkopuolelle jääneiden Euroopan maiden keskihintoihin) olisi sattumanvaraista.

(59) Komissio voi näin ollen katsoa, että koska yhteiskunnallinen hälytystila ei sinänsä ole perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettu poikkeuksellinen edellytys ja että Italian viranomaisten ehdottama tappioiden laskutapa saattaa johtaa italialaisille siipikarjanlihantuottajille aiheutuneiden tappioiden ylikorvaamiseen, toimenpidettä ei voida pitää yhteismarkkinoille soveltuvana perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla.

(60) Tukea ei voida pitää yhteismarkkinoille soveltuvana myöskään perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan nojalla. Perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohtaa ei voida soveltaa, koska tukea ei ole tarkoitettu taloudellisen kehityksen edistämiseen alueilla, joilla elintaso on poikkeuksellisen alhainen tai joilla vajaatyöllisyys on vakava ongelma.

(61) Tuki ei ole myöskään perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettua tukea Euroopan yhteistä etua koskevan tärkeän hankkeen edistämiseen tai jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen.

(62) Tukea ei ole tarkoitettu myöskään perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan d alakohdassa mainittujen tavoitteiden edistämiseen.

(63) Perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan soveltamisesta taas on todettava, että koska Italian viranomaiset ovat ilmoittaneet asianomaisesta laista perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan määräysten mukaisesti, tukea on arvioitava maatalousalan valtiontuesta annettujen yhteisöjen suuntaviivojen ([14]) (jäljempänä 'suuntaviivat') nojalla. Suuntaviivojen 23.3 kohdan mukaan suuntaviivoja sovelletaan uusiin valtiontukiin, mukaan luettuina jäsenvaltioiden toimittamat vireillä olevat ilmoitukset, joista komissio ei ole vielä tehnyt päätöstä, 1 päivästä tammikuuta 2000 alkaen.

(64) Tuista, jotka on tarkoitettu eläin- ja kasvitautien aiheuttamien tappioiden korvaamiseen, säädetään suuntaviivojen 11.4 kohdassa. Tuen puitteissa voidaan myöntää kohtuullinen korvaus tulonmenetyksestä ottaen huomioon uusien eläinten hankintaan tai uuden viljelmän istutukseen liittyvät vaikeudet ja mahdollinen viranomaisten määräämä tai suosittama karanteeni- tai odotusaika, joka tarvitaan taudin hävittämiseksi ennen kuin tilalle voidaan hankkia uutta karjaa tai istuttaa uusia viljelmiä. Tuen myöntämisen edellytyksenä on siis oltava terveys- tai eläinlääkintäviranomaisten määräyksestä tapahtuva eläinten pakkoteurastus osana ohjelmaa, jonka tarkoituksena on kyseisen taudin ennaltaehkäisy ja hävittäminen.

(65) Tarkasteltavana olevia toimenpiteitä koskevien ilmoitusten perusteella on selvää, että terveys- tai eläinlääkintäviranomaiset eivät ole määränneet eläimiä teurastettavaksi eläintaudin ehkäisemiseen ja hävittämiseen tähtäävän ohjelman yhteydessä, koska italialaisissa yrityksissä ei tapahtunut kemiallista saastumista. Tarkasteltavana oleva toimenpide ei näin ollen täytä suuntaviivojen 11.4 kohdassa mainittua edellytystä.

(66) Edellä esitetyn perusteella ei voida katsoa, että siipikarjantuotannon alalla toimiville yrityksille myönnetty tuki olisi tarkoitettu perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetun poikkeuksellisen tapahtuman aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen. Tukeen ei myöskään voida soveltaa mitään perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdassa määrätyistä poikkeuksista. Kyseisiä tukia on näin ollen pidettävä toimintatukina, jotka eivät sovellu yhteismarkkinoille suuntaviivojen 3.5 kohdan nojalla ([15]).

(67) Tuki on myös siipikarjanliha-alan yhteisestä markkinajärjestelystä 29 päivänä lokakuuta 1975 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2777/75 vastainen, sillä asetuksessa säädetään, että sen 1 artiklassa tarkoitettujen tuotteiden osalta voidaan hyväksyä ainoastaan seuraavat toimenpiteet: toimenpiteet, joilla pyritään edistämään tuotannon, jalostuksen ja kaupan pitämisen parempaa järjestäytymistä, toimenpiteet, joilla pyritään parantamaan laatua, toimenpiteet, joilla pyritään käytettävien tuotantokeinojen tuntemuksen perusteella mahdollistamaan lyhyen ja pitkän aikavälin ennusteiden laatiminen, sekä toimenpiteet, joilla pyritään helpottamaan tuotteiden markkinahintojen kehityksen seurantaa. Eläintautien leviämisen estämiseksi tarkoitetuista toimenpiteistä mahdollisesti aiheutuvien vapaan liikkuvuuden rajoitusten huomioon ottamiseksi voidaan kyseisten rajoitusten kohteena olevien markkinoiden tukemiseksi toteuttaa lisäksi poikkeustoimenpiteitä 17 artiklassa tarkoitettua menettelyä noudattaen. Nämä toimenpiteet voidaan toteuttaa ainoastaan niin laajoina ja niin pitkäksi aikaa kuin on ehdottomasti tarpeen näiden markkinoiden tukemiseksi. Tarkasteltavana olevassa tapauksessa Italiassa ei ole toteutettu mitään mainituista toimenpiteistä. Tästä seuraa, että valtiontukea voidaan myöntää ainoastaan perustamissopimuksen 87–89 artiklan mukaisesti. Kuten edellisessä kohdassa todetaan, tarkasteltavana oleva tuki ei ole valtiontukia koskevien sääntöjen mukaista eikä näin ollen sovellu yhteismarkkinoille.

([14]) EYVL C 28, 1.2.2000, s. 2.

([15]) Asia T 459/1993, Siemens S.A. v. komissio, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 8.6.1995, Kok. 1995, s. 1675.

V. **PÄÄTELMÄT**

(68) Edellä esitetyn nojalla komissio katsoo, että AIMA-ohjelman nojalla siipikarja-alan hyväksi myönnetty tuki on perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, johon ei voida soveltaa mitään 87 artiklan 2 tai 3 kohdan mukaisista poikkeuksista.

(69) Koska ohjelma on annettu tiedoksi komissiolle perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaisesti ja koska kyseisessä kohdassa määrätään, että jäsenvaltio voi toteuttaa suunnitellun toimenpiteen vasta sen jälkeen kun Euroopan komissio on sen hyväksynyt, ei ole tarpeen vaatia tuen takaisin perimistä,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Tuki, jonka Italia aikoo myöntää kansallisen AIMA-toimenpideohjelman nojalla vuoden 1999 osalta, ei sovellu yhteismarkkinoille.

Italia ei saa panna kyseistä tukiohjelmaa täytäntöön.

2 artikla

Italian on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta sen noudattamiseksi toteuttamansa toimenpiteet.

3 artikla

Tämä päätös on osoitettu Italian tasavallalle.

Tehty Brysselissä 19. toukokuu 2004.

Komission puolesta

Franz FISCHLER

Komission jäsen